

PERSBERICHT

25 oktober 2019

Verlag aan het federale parlement:

Uitvoering van de penale boeten – opvolging van de aanbevelingen van 2014

In zijn verslag aan het federale parlement onderzoekt het Rekenhof voor de vierde keer hoe de Staat de geldboetes uitvoert die de hoven en rechtbanken uitspreken. Het Rekenhof onderstreept dat het strafuitvoeringsproces erop vooruit gegaan is, maar wijst ook op belangrijke tekortkomingen die een goede uitvoering van de penale boeten blijven verhinderen.

In zijn laatste audit, uit 2014, wees het Rekenhof op de ernst van de situatie, op de beperkte vooruitgang sinds de audits van 2000 en 2007 en dus op de noodzaak om concrete maatregelen te treffen op korte termijn. Het kondigde aan dat het zou nagaan welke gevolgen zouden worden gegeven aan zijn verslag.

Het uitvoeringsproces van de penale boeten begint bij de veroordeling tot een geldboete. De rechter koppelt daar een vervangende straf aan (gevangenisstraf of rijverbod). De FOD Financiën moet voor het parket de boetes innen van de veroordelingen die hem worden toegezonden. Als de boete niet kan worden ingevorderd, past het parket de vervangende straf toe. Volgens de bedragen meegedeeld door de FOD Financiën had de Staat van de 454,7 miljoen euro aan penale boeten die in 2017 werden uitgesproken, 157 miljoen euro ingevorderd op 1 december 2018, dit is. 34,5 %.

In 2014 keurden de ministers van Justitie en van Financiën een gemeenschappelijk actieplan goed voor een doeltreffendere en doelmatigere uitvoering van de geldboeten. Ook werd een specifiek overlegorgaan opgericht.

Het Rekenhof stelt echter het volgende vast:

- Het overlegorgaan vervult zijn rol als bevorderaar van verbeteringen in het proces niet volledig.
- Het gemeenschappelijk actieplan bepaalt geen termijn voor de uitvoering ervan, noch welke middelen daarvoor nodig zijn, waaronder de IT-investeringen. De geplande rapportering over de uitvoering van het actieplan is er niet en de beschikbare gegevens worden niet gebruikt om de uitvoering van de penale boeten te verbeteren.
- In 2015 verspreidde het College van Procureurs-Generaal een omzendbrief die alle partijen (Justitie, Financiën, griffies en parketten) herinnerde aan de diverse stappen in het proces en aan hun verplichtingen. In 2017 bracht het Openbaar Ministerie het volledige proces in kaart. Daarin werden mogelijke verbeteringen opgenomen, die echter nog niet zijn uitgevoerd.

- De FOD Justitie voltooide eind 2018 de uitrol van het IT-systeem Mach bij de politierechtbanken en –parketten en de correctionele rechtbanken en parketten van België. Die uitrol heeft echter meer dan drie jaar vertraging opgelopen ten opzichte van de afspraken en moest er op termijn voor zorgen dat alle vonnissen werden overgezonden en de termijnen konden worden opgevolgd. In de bezochte arrondissementen (Gent, Charleroi en Luik) steunt de uitvoering van de penale boeten echter nog steeds op manuele verrichtingen en op de waakzaamheid van de actoren ter plaatse. Mach bevat geen herinneringen of automatische controles en werd niet aangepast aan de behoeften van de rechtbanken van eerste aanleg. In zijn huidige vorm beantwoordt de software niet aan de verwachtingen.
- De FOD Financiën heeft zijn organisatie geoptimaliseerd en het invorderingsproces gestandaardiseerd en volledig geautomatiseerd. De FOD kan regelmatig invorderingspercentages voorleggen. Het Rekenhof stelt vast dat nu alle invorderingsmethodes (fiscale compensatie, vereenvoudigd derdenbeslag, gerechtsdeurwaarders) worden gebruikt. Er is een invorderingsstrategie voorhanden op basis waarvan de personeelsleden hun keuzes kunnen maken. Het Rekenhof merkt echter op dat die instructies de inschakeling van een deurwaarder in de hand dreigen te werken, wat nochtans meer geld kost dan de andere invorderingsmiddelen: voor 2017 beliepen de deurwaarderskosten 9 miljoen euro ten opzichte van 5,4 miljoen euro aan geïnde boetes.
- Wat de uitvoering van vervangende straffen betreft, werd geen vooruitgang vastgesteld. De softwareprogramma's van de FOD Financiën en Justitie blijven incompatibel.

Het Rekenhof concludeert dat de verbeteringen die het vaststelt sinds zijn audit van 2014 vooral betrekking hebben op de invordering door de FOD Financiën. Ondanks inspanningen op het vlak van coördinatie en aansturing heeft Justitie het proces nog onvoldoende geautomatiseerd. Bovendien werd geen oplossing aangebracht voor het feit dat de vervangende straffen niet worden uitgevoerd, wat de straffen minder doeltreffend maakt en afbreuk doet aan de geloofwaardigheid van Justitie.

Het Rekenhof formuleert aanbevelingen om een antwoord te bieden op deze situatie. Het beveelt in de eerste plaats aan een stand van zaken op te maken en een nieuw actieplan, uit te werken door de betrokken actoren. Dat plan zal moeten berusten op de cartografie die het openbaar ministerie opstelde in 2017 en een uitvoeringskalender en de vereiste middelen moeten preciseren, onder meer voor de IT-projecten.

De minister van Financiën antwoordde dat hij zijn administratie vraagt de aan te brengen verbeteringen te bekijken. Het Rekenhof heeft geen antwoord van de minister van Justitie ontvangen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan

de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Uitvoering van de penale boeten – Opvolging van de aanbevelingen van 2014* is samen met de samenvatting en dit persbericht terug te vinden www.rekenhof.be.